

POSTANOWIENIE

Dnia 6 kwietnia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Domińczyk (przewodniczący)

SSN Bronisław Czech (sprawozdawca)

SSN Stanisław Dąbrowski

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z wniosku Z. J.
przy uczestnictwie A. J.
o podział majątku wspólnego,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 6 kwietnia 2005 r.,
kasacji wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego w Z.
z dnia 24 marca 2004 r.,

1. zmienia zaskarżone postanowienie w punktach I, II i V w ten sposób, że:

a/ oddala apelację,

b/ zasądza od A. J. na rzecz Z. J. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

2. zasądza od A. J. na rzecz Z. J. kwotę 2.100 zł (dwa tysiące sto złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego;

3. odstępuje od obciążenia A. J. resztą opłaty żądanej od kasacji.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w K. postanowieniem z dnia 16 października 2003 r. dokonał podziału majątku wspólnego wnioskodawczynie Z. J. i uczestnika postępowania A. J., przyznając im określone przedmioty i prawa oraz zasądzając od wnioskodawczynie na rzecz uczestnika kwotę 938,50 zł tytułem dopłaty. W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd Rejonowy m.in. stwierdził, że A. J. nie udowodnił, by jego udział w majątku wspólnym był większy niż udział wnioskodawczynie.

Na skutek apelacji uczestnika postępowania, Sąd Okręgowy, postanowieniem zaskarżonym kasacją, zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w ten sposób, że: 1/ ustalił iż w majątku wspólnym udział wnioskodawczynie wynosi 1/3, a udział uczestnika postępowania 2/3; 2/ tytułem wyrównania udziałów zasądził od wnioskodawczynie na rzecz uczestnika postępowania kwotę 13.955 zł z odsetkami i z odroczeniem terminu płatności do 24 czerwca 2004 r.; 3/ orzekł o kosztach postępowania. Sąd Okręgowy przyjął, że do powstania majątku wspólnego wnioskodawczynie przyczyniła się w o wiele mniejszym stopniu niż uczestnik postępowania. Ten ostatni pracował bowiem na kontraktach w Libii, wnioskodawczynie zaś zajmowała się małoletnimi dziećmi (troje synów), prowadziła gospodarstwo domowe i pracowała zarobkowo. Zarobki uczestnika postępowania, w okresie jego pracy w Libii, były „niewspółmiernie wysokie” w porównaniu do osiągniętych przez wnioskodawczynie. W związku z tym, zdaniem Sądu Okręgowego, istnieje podstawa do ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym (art. 43 § 2 k.r.o.).

Wnioskodawczynie w kasacji, zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. przez nieuchylenie postanowienia Sądu Rejonowego oraz - art. 43 § 2 i § 3 k.r.o. przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie – o zmianę postanowienia przez orzeczenie, że wnioskodawczynie i uczestnik postępowania „mają równe udziały w majątku dorobkowym” oraz o zasądzenie od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczynie kosztów postępowania.

Uczestnik postępowania wniósł o oddalenie kasacji i zasądzenie na jego rzecz od wnioskodawczynie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. nie może zostać uznany za zasadny, mimo interesującego wyводу pełnomocnika skarżącej w tym przedmiocie. Przewidziane w wymienionym przepisie uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji nie jest obligatoryjne (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 stycznia 1999 r., III CKN 146/98, Lex nr 50651). Powinno nastąpić wówczas, gdy sąd drugiej instancji uznał apelację za merytorycznie zasadną, ale jednocześnie stwierdził brak podstaw do wydania orzeczenia reformatoryjnego. Sytuacja taka nie zaistniała w sprawie niniejszej, albowiem Sąd Okręgowy, po uzupełnieniu postępowania dowodowego, uznał istnienie podstaw do wydania orzeczenia reformatoryjnego, skoro kwestią ustalenia nierównych udziałów zajmował się już Sąd Rejonowy, a tylko nie dał odpowiedniego wyrazu swojemu stanowisku w tym przedmiocie.

Zasadny jest natomiast zarzut naruszenia art. 43 § 2 i 3 k.r.o. Zasadą jest, że oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym (art. 43 § 1 k.r.o.), dopiero w razie istnienia ważnych powodów, sąd może ustalić udziały nierówne z uwzględnieniem stopnia przyczynienia się każdego z małżonków do powstania majątku (§ 2), z tym, że przy ocenie, w jakim stopniu każdy z małżonków przyczynił się do powstania majątku wspólnego, uwzględnia się także nakład osobistej pracy przy wychowaniu dzieci i pracy w gospodarstwie domowym (§ 3).

Skarżąca trafnie zarzuciła, że z ustaleń poczynionych przez Sąd Okręgowy wynika jedynie, iż jej zarobki były znacznie niższe niż zarobki uczestnika postępowania. Okoliczność ta nie może być jedyną podstawą do przyjęcia, że wystąpiły ważne powody w rozumieniu art. 43 § 2 k.r.o. W sprawie nie ustalono, by wnioskodawczyni wydawała w sposób niewłaściwy pieniądze zarobione przez uczestnika postępowania. Nie zostały więc podważone jej zeznania, że wydawała je na potrzeby rodziny. Trzeba przy tym mieć na uwadze, że sama wychowywała i musiała utrzymać troje małoletnich synów. Do tego jeszcze pracowała zarobkowo. Wypełniała zatem obowiązki o jakich mowa w art. 23 k.r.o. Przyczyniała się zatem do powstania majątku wspólnego stosownie do swoich sił i możliwości. Widać z tego, że w sprawie nie wykazano istnienia ważnych powodów w rozumieniu art. 43 § 2 k.r.o., a wnioskodawczyni również przez osobistą pracę przy wychowaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym przyczyniła się do powstania majątku wspólnego (art. 43 § 3 k.r.o.).

Z tej przyczyny Sąd Najwyższy uwzględnił kasację (art. 393¹³ k.p.c. w brzmieniu sprzed 6 lutego 2005 r.) i o kosztach postępowania orzekł na podstawie

art. 520 § 3 k.p.c. oraz nie obciążył uczestnika postępowania brakującą częścią opłaty sądowej od kasacji (art. 11 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych).